

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКОГО ТА КОРЕЙСЬКОГО РЕГІОНАЛІЗМУ

Головна мета статті – проаналізувати особливості регіоналізму в Україні та Південній Кореї з позиції порівняльної перспективи. Для цього досліджені підстави та причини регіоналізму в обох країнах. Зроблений висновок, що регіоналізм в Україні та Південній Кореї, насамперед, відображає фактори історичної спадщини та політичної культури. Регіоналізм і регіональні поділи продовжують впливати на політичний розвиток обох країн.

Ключові слова: регіоналізм, Україна, Південна Корея, регіон, розкол.

I. Вступ

Як правило, у будь-якій країні існують фактори, що спричиняють конфлікти у різних аспектах суспільного життя. Протистояння та ворожнеча часто-густо відбуваються як між окремими особами, так і між політичними партіями та суспільними організаціями на рівні регіонів, суспільних прошарків, поколінь, довкола питань релігії, ідеології, расової або етнічної приналежності, статків, рівня економічного розвитку тощо. Можна сказати, що в основному чинники подібних соціальних конфліктів проявляються надто у країнах з демократичним устроєм. Адже в умовах демократичного розвитку країни існує значно більше можливостей для вираження власної волі шляхом громадської діяльності або участі у політичному житті, а також шляхом волевиявлення під час виборчих процесів. До того ж, різноманітні суспільні конфлікти час від часу можуть заглиблюватися, і в таких випадках вони вимагають розв'язання з боку держави на політичному і суспільному рівнях.

Серед згаданих факторів суспільного протистояння питання "регіоналізму (regionalism)" є дуже важливою суспільно-політичною проблемою, що привертає увагу багатьох політиків та науковців. Причина існування цього явища полягає у двох моментах. По-перше, можна сказати, що регіоналізм формується на основі специфічної самосвідомості, притаманної певному регіону. З огляду на це існує досить велика ймовірність того, що регіоналізм в плані відносин між окремими регіонами в межах однієї країни може викликати соціальну напругу і протистояння. Якщо між певними регіонами, що входять до складу однієї країни, існують історичні, політичні, економічні, етнічні та культурні відмінності, явище регіоналізму може зашкодити безпеці та єдності країни, а разом з тим в деяких випадках навіть стати завданням для розв'язання на державному рівні, оскільки може викликати суспільні негаразди. По-друге, явище регіоналізму у період після холодної війни стало досить розповсюдженим явищем, що з певною різницею так чи інакше проявлялося у багатьох країнах. Типовими прикладами прояву цього явища є такі утворення, як Північний Союз в Італії, Басконія та Каталонія в Іспанії, Фландрія у Бельгії, Квебек в Канаді, Татарстан та низка автономій в Сибіру Росії, Захід та Схід в Україні, Уйгурська автономія та Тибет в Китаї, Йоннам та Хонам в Республіці Корея тощо.

Основною метою цієї статті є порівняти та проаналізувати явище регіоналізму в Україні та Республіці Корея. Основним завданням розвідки є виявлення особливостей та причин виникнення зазначеного явища, що проявляється як в Україні, так і в Кореї. Безумовно, подібна порівняльна характеристика, об'єктом вивчення якої виступають Україна та Корея, є по суті доволі рідкісною та складною справою. Адже самі об'єкти порівняння суттєво відрізняються одне від одного, а компаративних досліджень, у яких би зіставлялися обидві країни, майже зовсім не існує.

Таким чином, робота, що стосується зіставлення обох країн між собою, криє в собі неабиякі труднощі та натикається на чималі проблеми. Утім, автор звертається до порівняння проблеми регіоналізму в Україні та Кореї через низку таких причин. По-перше, проблема, що постала в обох країнах, є важливою та серйозною. Україна та РК є відмінними одне від одного країнами, між якими немає жодних спільних рис в географічному, історичному, суспільному та культурному планах. Утім спільною рисою для обох країн є те, що явище регіоналізму впродовж тривалого часу виступало фактором суспільно-політичного розколу та протистояння в політичному житті обох країн. Більше того, схильність до голосування відповідно до регіональних уподобань постійно дається взнаки під час парламентських або президентських виборів. Особливо регіоналізм та регіональне протистояння, що триває по лінії Сходу та Заходу в Україні, регіонів Йоннам та Хонам в РК, є настільки важливим явищем, що належить до одного з ключових завдань для розв'язання на державному рівні. По-друге, дослідження є складовою науковою роботою у частині підвищення взаємного розуміння між Україною та Кореєю. Наші країни офіційно встановили дипломатичні відносини у лютому 1992 р., і з того часу донині минуло 18 років. Безумовно, впродовж цього часу між двома країнами відбувався взаємний обмін та співробітництво у галузях політики, економіки, дипломатичних відносин, суспільства, культури та інших галузей. З іншого боку, на жаль, за цей час епохальних зрушень у розвитку відносин між нашими країнами не відбулося. Більш того, очевидним є те, що населення обох країн не має зацікавленості та розуміння одне одного. Що стосується наукового плану взаємного вивчення, досліджень, в яких би порівнювалися та аналізувалися суттєві та важливі проблеми обох країн, майже не існує. Також з наукового погляду майже не існує праць, у котрих би порівнювалися та аналізувалися конкретні важливі проблеми, що постали перед обома країнами.

Таким чином, усвідомлюючи актуальність проблему, автор цієї статті має на меті провести порівняльний аналіз невирішених завдань, актуальних як для України, так і для РК, які стосуються проблеми регіоналізму. Особливо ми прагнемо детально зупинитися на комплексному аналізі особливостей та причин виникнення проблеми регіоналізму в обох країнах, де об'єктом дослідження виступають Схід та Захід України, та Йоннам та Хонам у РК. Наукова цінність статті полягає у тому, що вона стане першим дослідженням важливих завдань, що потребують вирішення на державному рівні в Україні та РК, а також допоможе об'єктивно зрозуміти політичні реалії обох країн.

II. Регіоналізм в Україні

З погляду адміністративного поділу, Україна – це країна, що складається з 24 областей, 1 автономної республіки та 2 міст з особливим статусом. Тут важливими є ключові регіони, з яких складається країна – Схід, Захід, Центр та Південь, кожен з яких має самобутні регіональні особливості. Адже Україна, яка по суті, розташована у середній зоні між Європою та Росією, має геополітичні особливості, а регіони пройшли різний історичний шлях розвитку. Ключові регіони України впродовж тривалого часу знаходилися під впливом Російської імперії, Радянського Союзу, Австро-Угорської імперії та Польщі¹. Як наслідок того, що кожен з регіонів зазнав вплив інших держав, в межах держави Україна стало можливим становлення регіонів, що мають свої особливості. Наприклад, між Сходом, який зазнав вплив з боку Росії, та Заходом, який знаходився під впливом європейських країн, здавна існувало більше розбіжностей, ніж спільних рис. З огляду на це Україну часто називають "регіональною державою".

Можна сказати, що двома найвиразнішими регіонами в Україні є фактично Схід та Захід, умовним кодоном між якими є ріка Дніпро, тому Україна поділена відповідно на Лівобережну та Правобережну. Ці два регіони мають найбільший вплив на економічне та політичне життя країни. В першу чергу, Схід та Захід є центрами відповідно промисловості і сільського господарства, що відіграють магістральну роль в розвитку економіки держави. Окрім цього, виборці обох регіонів мають самобутню регіональну ідентичність, коріння якої криються у різниці історичного розвитку. У близькому до Росії Сході явно проступає "російська ідентичність", тоді як у близькому до Східної Європи Заході домінує "європейська ідентичність". З огляду на це мешканці західних та східних областей під час майже всіх виборчих перегонів,

що відбувалися після здобуття країною незалежності, явно демонстрували регіональні схильності у голосуванні. З-поміж усіх подій найвиразнішим проявом таких уподобань стала Помаранчева революція, що відбулася під час президентських перегонів у 2004 р. У той час виборці східних та західних областей активно підтримували кандидатів В.Януковича та В.Ющенко, які були вихідцями з відповідних регіонів. Коли довкола виборів спалахнув скандал стосовно фальсифікацій і постало питання щодо проведення повторних виборів, між таборами розгорнулося жорстоке протистояння та почалася політична боротьба.

Географічно Схід України межує з Росією, і в цьому регіоні живе друге за чисельністю після Автономної республіки Крим російське населення. Звичайно, якщо загалом подивитися на етнічний склад населення регіону, то можна побачити, що українці становлять більшість. Але, важливим є те, що на відміну від Заходу, на Сході українська самосвідомість населення не є розвиненою. В плані історичного розвитку Схід впродовж тривалого часу підпав під вплив Російської імперії та Радянського Союзу, а внаслідок цілеспрямованої політики русифікації центральної влади зазнав значної асиміляції в культурному плані. З цієї причини українці Сходу в побуті користуються російською мовою, сповідують православ'я, тобто загалом наближені до російської культури. Ще одна з особливостей регіону лежить в економічній площині. Східні області з часів Радянського Союзу сформувався як провідний регіон з розвиненою важкою промисловістю. Тому можна сказати, що Схід України є найбільш індустріалізованим та урбанізованим з відносно високим рівнем статків населення. Тому намітилася така тенденція, що мешканці Сходу пов'язують майбутнє та економічний розвиток країни з Росією, активно підтримуючи розвиток тісних і дружніх відносин з Росією в політиці, зовнішніх стосунках та економічному співробітництві². Серед основних міст Сходу можна виділити Донецьк, Луганськ, Харків та інші.

З іншого боку, на відміну від Сходу, ситуація на Заході є беззаперечно відмінною. З погляду географічного розташування Захід має спільні кордони з європейськими країнами, а в історичному плані впродовж тривалого часу зазнав впливу з боку європейських держав. З огляду на це усі західні області увійшли до складу Радянського Союзу значно пізніше за східні області – лише у 1939 р. Можна сказати, що в цілому Захід зазнав меншого впливу русифікаторської політики центру, ніж Схід. З цієї причини на Заході живе переважно українське населення, яке є виразником націоналістичних настроїв антиросійської спрямованості³. Таким чином, у повсякденному житті мешканці західних регіонів користуються українською мовою і сповідують греко-католицьку релігію. Також вони проявляють великий інтерес до збереження самобутніх традицій та культури, серед населення панують націоналістичні погляди. До того ж, мешканці Заходу здебільшого роблять акцент на європейській ідентичності України, а майбутнє країни пов'язують з європейськими країнами. Серед основних міст Західної України можна виділити Львів, Івано-Франківськ, Тернопіль та інші. Крім цього, цікавим є той факт, що багато вихідців з Західної України, іммігрувавши до Сполучених Штатів та Канади, сформували українську діаспору. Вони постійно докладають зусиль в плані збереження та передачі нащадкам української мови та культури, не зважаючи на те, що живуть за кордоном.

Як явно випливає з наведених вище фактів, східний та західний регіони, що найвиразніше репрезентують Україну, мають абсолютно відмінний історичний процес розвитку, склад населення, культуру і традиції, економічну основу тощо. У таблиці №1 наводиться інформація щодо особливостей та відмінностей між Сходом та Заходом України.

Таким чином, зважаючи на наявність суттєвих розбіжностей між Сходом та Заходом, можна зазначити, що особливості та причини виникнення явища регіоналізму в Україні конче потребують всебічного висвітлення. Ми збираємося зупинитися саме на цьому аспекті, намагаючись з'ясувати причину наявності регіоналізму на Заході та Сході України із застосуванням комплексного підходу, зупиняючись на історичному, політичному та економічному аспектах цього явища.

Що стосується історичного розвитку, то між Сходом та Заходом завжди існували суттєві відмінності. Україна з погляду геополітичного розташування знаходиться в середній зоні між Сходом та Заходом. З цієї причини Східний та Західний регіони України історично впродовж тривалого часу зазнали впливу та поневолення ззовні з боку Росії та східноєвропейських країн, що уособлюють відповідно Схід та Захід⁴. Підписання Переяславської угоди було дуже

важливою історичною подією, яка визначила подальшу долю Східного регіону. Після цієї події Російська імперія посилено проводила колонізаторську політику по відношенню до Сходу України. Разом з цим, в кінці 19 та в середині 20 ст. Російська імперія розгорнула в Східному регіоні політику індустріалізації⁵. Результатом цього стали значні зміни у політичному, соціальному та культурному житті Лівобережжя. На Сході, який дедалі швидше почав входити до сфери російського впливу, з одного боку почала зменшуватися воля до збереження самосвідомості, що лежить в основі формування української нації, а з іншого – стала зростати тенденція до посилення "малоросійства", що давало підстави для визначення українських земель як частини Росії⁶. Проте з іншого боку, попри те, що Західний регіон впродовж тривалого часу перебував під впливом Польщі, він спромігся утримати відносну автономію. Завдяки цьому мешканці західного регіону змогли зберегти основи національної свідомості.

Разом з цим, можна сказати, що Друга світова війна стала надзвичайно важливим та вирішальним фактором в процесі історичного розвитку Сходу та Заходу. Не слід забувати, що комуністичний лад, що закріпився на Сході після Жовтневої революції, проник на Захід лише після Другої світової війни. У повоєнний період сімейні господарства на Заході відігравали велику соціальну роль⁷. З цього факту випливає, що період співіснування обох регіонів у складі єдиної держави до моменту отримання незалежності складає близько півстоліття. Як наслідок, між Сходом та Заходом виникли відмінності в політичній, соціальній, культурній та релігійній сферах, що сформувалися внаслідок тривалого історичного процесу розвитку. Такі відмінності між українцями Сходу та Заходу відіграли важливу роль не тільки у формуванні свідомості після здобуття незалежності, але стали основним мотивом для виникнення явища регіоналізму та розгортання національного руху.

Таблиця №1. Порівняльна характеристика головних особливостей Сходу і Заходу України

порівнюваний аспект	Східний регіон	Західний регіон
розташування	близькість кордону з Росією	близькість кордону зі східноєвропейськими державами
населення	компактне проживання етнічних росіян, що становлять близько 20% населення України	проживає переважно українське населення
релігія	православ'я	греко-католицизм
історія	російський вплив з часів царської Росії політика русифікації за часів СРСР високий рівень русифікованості значний вплив з боку Росії	панування Росії після Другої світової війни великі втрати внаслідок сталінської колективізації великі людські втрати в ході Другої світової війни низький рівень русифікації значний вплив з боку Польщі та Литви
культура	поширеність російської культури вживання російської мови домінування проросійських настроїв	поширеність української культури використання української мови домінування прозахідноєвропейських уподобань
промисловість	індустріальний центр тісні зв'язки з Росією	агропромисловий центр
основні міста	Донецьк, Луганськ, Харків	Львів, Тернопіль, Івано-Франківськ
політичні уподобання	сильні проросійські настрої підтримання проросійської зовнішньої політики ворожість до просування прозахідної політики підтримка тісних економічних відносин з Росією підтримка участі у СНД	уподобання, спрямовані на вихід з впливу Росії підтримання прозахідної зовнішньої політики ворожість до просування проросійської політики підтримка ідеї вступу до НАТО та ЄС підтримка ідеї виходу з СНД

По-друге, зміст та характер політичної культури в обох регіонах суттєво відрізняється. Специфічна політична культура Східного та Західного регіонів стала плодом, що визрів в процесі історичної дивергенції українських земель. Визначними подіями в цьому плані стали розділ України між Російською та Австро-Угорською імперіями в кінці 18 ст., та між СРСР з одного боку, та Польщею, Румунією та Чехословаччиною на початку 20 ст. – з іншого. Такий регіональний розділ став ключовим фактором, що спричинив формування специфічної національної свідомості та політичної культури у східному та західному регіонах. Адже історичний досвід та спадщина є важливим джерелом політичної культури, а досвід історичного співіснування відіграє значну роль у формуванні критеріїв спільних цінностей індивідуумів.

Російська імперія активно просувала політику русифікації на східноукраїнських землях. Активізувалася діяльність по насадженню імперської самосвідомості, що проявлялася, наприклад, у скасуванні системи регіональної автономії, забороні політичної діяльності, обмеження у використанні української мови тощо⁸. Як наслідок, Російська імперія визначала українців як регіональну спільноту, а українську мову – як діалект російської. У східному регіоні внаслідок тривалого російського правління та політики русифікації закріпилися проросійські та прокомуністичні уподобання.

На противагу цьому, на Заході ситуація розвивалася інакше, ніж у східному регіоні. Насамперед різноманітні історичні умови на Заході були дещо сприятливішими для поширення українського націоналізму та національної самосвідомості. З огляду на те, що політика Австро-Угорської імперії давала більше свобод у порівнянні з Російською імперією, українська інтелігенція мала значно більше можливостей для розповсюдження національної ідеї та формування національної самосвідомості⁹. Тому західний регіон у порівнянні з іншими регіонами, у тому числі Лівобережною Україною, мав значно багатший досвід у проведенні виборів на змагальній основі. Більш того, завдяки мовній, освітній та релігійній політиці Захід мав можливість для розвитку власне української національної ідеї. Таким чином, можна сказати, що специфічна політична культура, що сформувалася в обох регіонах, по суті, проявилася як результат історичного розділу України та ґрунтується на відмінностях у політичному укладі та різниці у часі перебування в сфері впливу Росії та Радянського Союзу.

По-третє, між Сходом та Заходом існують відмінності, пов'язані з економічними підвалинами розвитку. Якщо економічний уклад східного регіону сформувався на основі важкої промисловості, то економічною базою західного регіону було сільське господарство. Коли Захід увійшов до складу СРСР у 1944 році, він був більш відсталим в плані економічного розвитку у порівнянні зі Сходом. Тому між двома регіонами в тому числі на рівні соціального розвитку (рівень статків населення, соціального забезпечення, показник безробіття тощо) також не могли не існувати розбіжності¹⁰. За часів Радянського Союзу східний регіон випереджав інші регіони України за рівнем індустріалізації та щільністю населення. До того ж, Схід був осередком індустріального розвитку країни (особливо у виробництві заліза та військової промисловості). З цих причин східний регіон у порівнянні з іншими регіонами України користувався значно більшими пільгами та привілеями.

З розпадом Радянського Союзу Україна стала незалежною державою на пострадянському просторі. Закономірно, що населення східного та західного регіонів сподівалися на економічний розвиток та покращення рівня життя. Проте реальна економічна ситуація в Україні пішла далеким від сподівань шляхом. Це було спричинено порушенням мережі економічних зв'язків радянських часів, економічною структурою, залежною від енергоносіїв, безладом у політичній системі тощо.

Відмінності в економічних умовах між східним та західним регіонами після здобуття незалежності різко проявилися у регіонах під час проведення кількох виборів. В цілому, виборці Сходу підтримували кандидатів або партії, котрі виступали за всебічну підтримку державою промисловості. Проте виборці Заходу виступали явно проти використання державних коштів на підтримку промисловості, що знаходилася в іншому регіоні. Крім цього, мешканці двох регіонів демонстрували відмінну позицію стосовно питання обрання пріоритетів економічної політики та реформ¹¹. Виборці східного регіону вимагали фінансової допомоги та зростання темпів економічних реформ для досягнення промислового розвитку держави, та разом з тим сподівалися на будівництво традиційно дружніх економічних відносин з Росією. Проте мешканці західного регіону демонстрували прихильність до проведення реформ, орієнтованих на розбудову ринкової економіки, та надавали перевагу політиці, спрямованій на розвиток дружніх економічних відносин з європейськими державами, у тому числі Східною Європою.

III. Корейський регіоналізм

З погляду географічного розташування Республіка Корея (Republic of Korea) знаходиться на півдні Корейського півострову у Східно-азійському регіоні. З погляду адміністративного

поділу до складу РК входять: 1 місто з особливим статусом (Сеул), 6 міст-метрополій (Пусан, Теґу, Інчхон, Кванджу, Теджон та Ульсан), одна провінція з особливим автономним статусом (о. Чеджу) та 8 провінцій (Кьонґі, Канвон, Південний Чхунчхон, Північний Чхунчхон, Південний Кьонсан, Північний Кьонсан, Південна Чолла та Північна Чолла). Беззаперечним фактом є те, що окремі регіони, що входять до складу Республіки Корея, мають властиві їм місцеві особливості. Проте, можна сказати, що на відміну від України, регіональні особливості та явище регіоналізму носять в Кореї якісно інший характер. Що стосується Кореї, то тут важливим фактором є те, що країна характеризується надзвичайно високим рівнем державної та суспільної солідарності. Основна причина цього полягає в наступному. По-перше, Корея не є багатонаціональною державою. З погляду складу населення корейці складають переважну більшість, а в плані етнічного складу Корея є моноетнічною державою. По-друге, основні регіони Кореї впродовж 5000 років пройшли спільний процес історичного розвитку. З огляду на це між окремими регіонами Кореї можна знайти набагато більше спільних рис, ніж відмінностей. По-третє, можна сказати, що корейці мають самосвідомість єдиної нації, що сформувалася на основі єдиної мови та культурних традицій. Саме тому Корею часто називають "моноетнічною державою", а самі корейці усвідомлюють себе нащадками єдиного народу.

Утім, незважаючи на те, що Корея впродовж тривалого часу зберігала національну єдність, після 1970-х рр. явище регіоналізму в Кореї стало проявлятися на постійній основі майже щоразу під час проведення виборів. Крім того, фактор регіоналізму відіграє роль важливої складової у прийнятті урядом рішень щодо проведення певної політики та у вирішенні кадрових питань¹². Серед важливих особливостей корейського суспільства є надання важливого значення зв'язкам та знайомствам, і це явище міцно закріпилося у всьому корейському суспільстві. Можна сказати, що такі суспільні тенденції є по суті результатом впливу конфуціанства. Саме тому кровні зв'язки, шкільні зв'язки, та зв'язки на основі місця походження стали ключовим фактором в обранні того чи іншого кандидата під час виборів, або в наданні переваги тій чи іншій особі під час призначення на адміністративні посади¹³. З-поміж названих факторів саме фактор походження, що явно проявляється на прикладі регіонів Йоннам та Хонам, став причиною для виникнення серйозних суспільних та політичних протистоянь. В результаті, політичні конфлікти та регіональне протистояння між Йоннамом та Хонамом є великою перешкодою на шляху утвердження державної єдності та суспільного розвитку. Тому можна сказати, що регіоналізм Йоннаму та Хонаму є важливою проблемою, що потребує обов'язкового вирішення з боку уряду заради майбутнього розвитку Кореї.

Термін Йоннам використовується на позначення регіону, що складається з Південного та Північного Кьонсану. В історичному плані Йоннами розташовувалась столиця королівства Сілла з часів Трьох держав до періоду Бохай і Об'єднаної Сілла, а в період Бохайю та Об'єднаної Сілла цей регіон був ключовим на теренах Корейського півострову, центром політичного та економічного життя. Попри те, що на Корейському півострові періоду династії Чосон центр політичного та економічного життя перемістився в регіон Кьонґі, регіон Йоннам і понині залишається одним з важливих і провідних регіонів Кореї. Регіон Йоннам є відомим історичним, культурним та індустріальним центром. Крім цього, він посідає друге місце після регіону Кьонґі за кількістю великих міст. Багато міст стрімко розвинулося довкола основних індустріальних районів Йоннаму (Пусан, Ульсан, Чханвон, Теґу, Ґумі). З цієї причини в регіоні Йоннам проживає відносно більша кількість населення, ніж в регіоні Хонам. Більш того, найбільш примітною ознакою політичного життя країни є те, що з 1963 р. по 2002 р. впродовж майже 40 років державу постійно очолювали президенти, які були вихідцями з регіону Йоннам. Президенти, що походили з цього регіону утримували владу, використовуючи регіональну електоральну базу. Внаслідок цього регіон Йоннам отримував від уряду пільги та привілеї в рамках політики економічного розвитку, а політичні діячі родом з Йоннаму обіймали ключові посади в уряді, утворюючи владну еліту¹⁴. З огляду на таке панування вихідців з Йоннаму у владі йоннамський регіоналізм називають "регіоналізмом верховенства".

Регіоном Хонам називають провінції Південної та Північної Чолла. В історичному плані регіон Хонам, на відміну від Йоннаму, не мав ознак державності або досвіду розбудови держави, а був лише одним з окраїнних регіонів. Регіон Хонам протягом свого історичного існування здебільшого перебував під впливом сусідніх держав або регіонів. В економічному

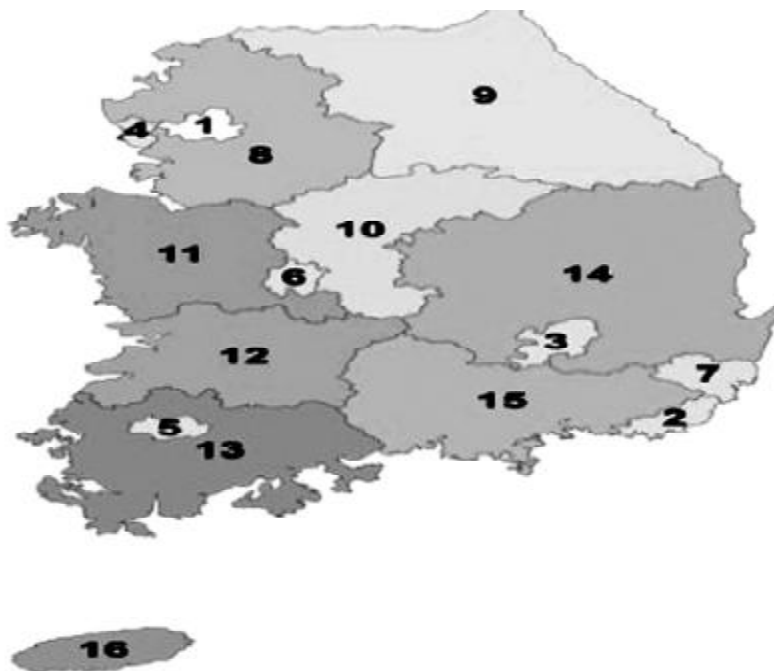
плані регіон складається з просторої рівнинної місцевості, тому здавна тут існували сприятливі умови для розвитку сільського господарства. Саме тому регіон Хонам є в Кореї відомим центром сільського господарства, орієнтованого на вирощення рису. З іншого боку, в регіоні не було сформовано промислових зон, тому концентрація великих міст є відносно невисокою. До того ж, в часи індустріалізації, що розпочалася з 1960-х рр., регіон Хонам був районом, виключеним процесу розподілу державних ресурсів. Основна причина полягає в тому, що політика індустріалізації втілювалася в життя в першу чергу в провінції Кьонгі та регіоні Йоннам¹⁵. У часи індустріалізації мешканці регіону Хонам стали масово переселялися в столичний регіон, що мало наслідком постійне зменшення кількості населення регіону Хонам. В політичному плані мешканці регіону Хонам були вкрай ворожо налаштовані до дискримінаційної регіональної політики владних діячів, що походили з регіону Йоннам, і переважно підтримували опозиційні політичні сили, що походили з регіону Хонам. З огляду на відчуженість політичних сил регіону Хонам, тамтешній регіоналізм можна визначити як "регіоналізм опору".

Регіони Йоннам та Хонам є складовими мононаціональної держави з багатьма спільними рисами, що ґрунтуються на мові, расі, традиціях та культурі, але попри це, у політичних уподобаннях та в економічному плані між двома регіонами все ж таки існують важливі відмінності та особливості. Інформація про них наведена нижче у таблиці №2. У таблиці №3 на карті цифрами 14 та 15 позначений регіон Йоннам, а 12 та 13 – регіон Хонам.

Таблиця №2. Порівняльна характеристика основних особливостей регіонів Йоннам та Хонам Республіки Корея

порівнюваний аспект	регіон Йоннам	регіон Хонам
розташування	південний схід РК	південний захід РК
населення	станом на сьогодні 5950 тис.	станом на сьогодні 3800 тис.
історія	столиця королівства Сілла політичний та економічний центр Корейського півострову після здобуття незалежності центрального регіону економічного розвитку	окраїнний регіон після здобуття незалежності відірваний від процесу економічного розвитку регіон
промисловість	промисловий центр	сільськогосподарський центр
основні міста	Теґу, Пусан, Ульсан, Чханвон, Гумі	Кванджу, Чонджу, Мокпо, Гунсан
політичні уподобання	підтримка кандидатів та партій, що походять з регіону Йоннам	підтримка кандидатів та партій, що походять з регіону Хонам
характер регіоналізму	регіоналізм верховенства	регіоналізм опору

Таблиця №3. Карта адміністративного поділу Республіки Кореї

Таким чином, якщо зважити на наявність суттєвих відмінностей між регіонами Йоннам та Хонам, відчувається необхідність у проведенні комплексного аналізу особливостей явища регіоналізму у Республіці Корея та причин його виникнення. Задля досягнення цієї мети спробуємо провести аналіз причин виникнення явища регіоналізму у Йоннамі та Хонамі з позицій багатоаспектного підходу, що враховує історичні, політичні та економічні фактори.

Таблиця №4. Визначні події корейської історії

рік	періодизація		регіон
2333 – 108 рр. до н. е.	Давній Чосон		Маньчжурія та північна частина Корейського півострову
1 ст. до н. е. – 7 ст. н. е.	період трьох королівств	Коґурьо	північна частина Корейського півострову
		Пекче	південно-західна частина Корейського півострову
		Сілла	південно-східна частина Корейського півострову
57 р. до н. е. – 935 р. н. е.	(Об'єднана) Сілла		регіон Йоннам (столиця: Кьонджу)
918 – 1392 рр.	Корьо		північна частина Корейського півострову (столиця: Кесон)
1392 – 1910 рр.	Чосон		Сеул
1910 – 1945 рр.	період японської окупації		Сеул
1945 – понині	Республіка Корея		Сеул

Перш за все, якщо підійти з позиції історичного розвитку, регіон Хонам у порівнянні з Йоннамом, впродовж довгого історичного часу був відрізним регіоном. Як можна побачити з таблиці №4, де упорядкована періодизація корейської історії, в результаті поширення свого впливу Сілла змогла об'єднати інші королівства. З посиленням Сілли регіон Йоннам здобув панівну позицію на теренах Корейського півострову. Це стало можливим завдяки тому, що королівство Сілла базувалося на території сучасного Йоннаму. Більш того, важливо розуміти, що тенденція ігнорування та зневажливого ставлення до регіону Хонам за часів Сілла зберігалася і в часи королівства Корьо¹⁶. Наприклад, монархічні сили, котрі повалили державу Сілла та заснували Корьо, обмежували висування вихідців з регіону Хонам на державні посади. Більш того, навіть після здобуття незалежності від Японської імперії зневага та дискримінація по відношенню до регіону Хонам тривали, як і завжди. Врешті-решт історична дискримінація спричинила незадоволеність та антипатію з боку мешканців регіону Хонам.

По-друге, в політичному плані регіон Йоннам завжди отримував політичні привілеї, тоді як регіон Хонам виступав жертвою дискримінаційної регіональної політики. Особливо це далось взнаки після 1960 р., коли владу постійно утримували вихідці з Йоннаму (Пак Чонхі, Чон Духван, Но Тхеу, Кім Йонсам) впродовж майже 40 років. Названі президенти задля забезпечення електоральної бази та безпеки влади масово залучали на ключові державні посади вихідців зі свого регіону. Тому в плані стратифікації владної еліти країни виник серйозний дисбаланс. На той час населення Йоннаму становило 30% від населення Кореї, проте апарат високопосадовців на 40 – 50% складався з вихідців з регіону Йоннам. Крім цього, влада, що походила з Йоннаму, мала упередження щодо регіону Хонам, тому діячі з Хонаму не мали доступу до державних посад. Тому між привілейованим Йоннамом та непривілейованим Хонамом посилювалось політичне протистояння. З загостренням відчуття знедоленості мешканці регіону Хонам почали шукати політичний спосіб подолання регіональної дискримінації. Вони почали активно підтримувати на виборах кандидатів та політичні партії зі свого регіону, що вилилося у явище регіоналізму опору. В результаті виборці регіону Хонам почали демонструвати сильну антипатію по відношенню до кандидатів та політичних партій з регіону Йоннам, а виборці регіону Йоннам в свою чергу також демонстрували антипатію та відмежованість по відношенню до кандидатів та політичних партій з Хонаму. Серйозною проблемою є те, що впливові політики та політичні партії завжди використовували явище регіоналізму як стратегічний інструмент з метою здобуття перемоги під час виборів. З цієї причини регіоналізм Йоннаму та Хонаму, а також політичне протистояння між двома регіонами ще більше загострилося.

По-третє, в економічному плані різниця в економічному розвитку між Йоннамом та Хонамом була суттєвою. Політична еліта родом з Йоннаму проводила кадрову політику, що базувалася на наданні переваг вихідцям з власного регіону, а це в свою чергу потягло за собою великі невідповідності у розподілі державних ресурсів та інвестицій між двома регіонами¹⁷. Президенти, які походили з Йоннаму, в процесі втілення в життя політики економічного розвитку регіонів зосереджували увагу на наданні економічних привілеїв регіону Йоннам, що був для них місцем походження та електоральною базою. Тому в той час, коли Йоннам стрімко розвивався як індустріальний осередок, Хонам фактично залишався сільськогосподарським регіоном. Більш того, з розвитком комерції та промисловості у Йоннамі в регіоні збільшилася кількість великих міст та населення. Проте Хонам залишався економічно відсталим регіоном, тому там не спостерігався приріст населення у великих містах, а навпаки, дався взнаки відтік населення. Особливо серйозною була відмінність між регіонами у концентрації переробних підприємств, а різниця у середніх прибутках населення двох регіонів поступово збільшувалася¹⁸. Такі підприємства, як Самсунг, LG та Хьонде, що базувалися у Йоннамі, завдяки широкомасштабній підтримці з боку уряду стали всесвітньо відомими ключовими корейськими компаніями. В результаті, економічна дискримінація з боку влади з Йоннаму по відношенню до регіону Хонам та політика, орієнтована на винятковий розвиток регіону Йоннам, що проявилися в часи індустріалізації Республіки Корея, стали основною причиною заглиблення відчуття відносної відрізаності та відчуженості мешканців регіону Хонам.

IV. Висновки

У статті ми торкнулися питання причин виникнення явища регіоналізму в Україні та Республіці Корея з позицій порівняльного аналізу. В результаті проведеного дослідження ми дійшли висновків, що явище регіоналізму в Україні та РК є важливим фактором суспільно-політичних протистоянь, що його можна визначити як ключовий чинник, що може викликати великі зміни у політичних реаліях та під час прийняття певних політичних рішень.

Схід та Захід України здавна мав власну специфічну самосвідомість, тому між ними нині існують значні відмінності. По суті, розкол між двома регіонами був спричинений різницею історичного розвитку. Таким чином, в межах однієї держави співіснують східний та західний регіони, що мають зовсім відмінні історію, етнічний склад, традиції та культуру, економіку тощо. Такий регіональний розділ по суті відбувся в результаті історичного розвитку України. Таким чином, Схід та Захід, що нині співіснують в межах однієї держави, характеризуються різницею в історичному розвитку, етнічному складі населення, культурі та традиціях, економіці тощо. Можна сказати, що регіоналізм Сходу та Заходу, що ґрунтується на зазначених вище чинниках, після здобуття незалежності відіграв ключову роль у закріпленні відмінностей між двома регіонами у політичному, економічному, суспільному та культурному житті. Таким чином, основна причина регіоналізму, що дається взнаки під час проведення виборів, полягає у розбіжностях на регіональному рівні, етнічному складі та політичній культурі, а також економічному підґрунті, що сформувалися в ході історичного розвитку України.

У Республіці Корея також дається взнаки явище регіоналізму по лінії протистояння між регіонами Йоннам та Хонам. Однак, характер антагонізму між Йоннамом та Хонамом суттєво відрізняється від регіоналізму в Україні. Адже регіоналізм в Кореї не ґрунтується на мовних, етнічних, релігійних та інших культурних чинниках. Можна сказати, що протистояння між двома корейськими регіонами є наслідком таких складних процесів, як дискримінаційний характер розподілу економічних ресурсів під час індустріалізації та модернізації виробничих засобів країни, політичні конфлікти довкола боротьби за владу в процесі демократизації, вибірковий підхід у формуванні державної еліти з вихідців одного регіону тощо. Особливе обурення мешканців регіону Хонам викликає те, що впродовж 40 років президентами були вихідці з Йоннаму, а пріоритет надавався саме останньому регіону. Як наслідок, у Йоннамі розвинувся регіоналізм верховенства, а у Хонамі – опору.

- ¹ P.Rodgers, "Understanding Regionalism and the Politics of Identity in Ukraine's Eastern Borderlands", *Nationalities Papers* 34 – 2 (2006), p. 157.
- ² P.Kubicek, "Regional Polarisation in Ukraine: Public Opinion, Voting and Legislative Behaviour", *Europe-Asia Studies* 52 – 2 (2000), p. 280.
- ³ O.Malanchuk, "Social Identification versus Regionalism in Contemporary Ukraine", *Nationalities Papers* 33 – 3 (2005), p. 349/
- ⁴ Hong So Gu, "Country of Cossack and Orange Revolution", (Seoul: HUFSS Press, 2008), pp. 14 – 15.
- ⁵ S.R.Burant, "Foreign Policy and National Identity: A Comparison of Ukraine and Belarus", *Europe-Asia Studies* 47 – 7 (1995), p.3.
- ⁶ Ibid., p. 3.
- ⁷ P.Rodgers, op.cit., p. 512.
- ⁸ Ibid., p. 511.
- ⁹ S. Birch, "Interpreting the Regional Effect in Ukrainian Politics", *Europe-Asia Studies* 52 – 6 (2000), pp. 1021 – 1022.
- ¹⁰ Ibid., pp. 1026 – 1027.
- ¹¹ L.W.Barrington & E.S.Herron, "One Ukraine or Many? Regionalism in Ukraine and Its Political Consequences", *Nationalities Papers* 32 – 1 (2004), p. 71.
- ¹² Song Ki Do, "Korean Government and Youngnam-Honam Regionalism", "Korean Political and Informational Research" 2 – 1 (1999), pp. 6 – 7.
- ¹³ Lee Won Kyu, "Korean Political Culture and Voting Pattern", "Honam Political Science Association" (1994), p. 136.
- ¹⁴ O Su Yol, "Korean Regional Conflict and Solution", "Korean Northeast Asian Studies" 17 (2000), pp. 94 – 99.
- ¹⁵ Hong Ki Yong, "Research on Youngnam-Honam Regionalism and Conflict Factor", "Korean Regional Review", 13 – 2 (2001), p. 82.
- ¹⁶ Kim Young Tae, "Continuation and Change of Honam Regionalism", "Social Science Review", 15 – 2 (2007), p. 191.
- ¹⁷ Hong Ki Yong, op. cit., pp. 86 – 87.
- ¹⁸ Lee Won Kyu, op. cit., pp. 143 – 146.

Главная цель статьи – проанализировать особенности регионализма в Украине и Южной Корее с позиций сравнительной перспективы. Для этого исследованы основания и причины регионализма в двух странах. Сделан вывод о том, что регионализм в Украине и Южной Корее отражает, прежде всего, факторы исторического наследия и политической культуры. Регионализм и региональное деление продолжают влиять на политическое развитие обеих стран.

Ключевые слова: регионализм, Украина, Южная Корея, регион, раскол.

The main purpose of this paper is to analyze characteristics of regionalism in Ukraine and South Korea from a comparative perspective. For this purpose this study investigated background and causes of regionalism in both states. This paper concludes that regionalism in Ukraine and South Korea primarily reflects factors of historical legacy and political culture. Regionalism and regional divisions continue to a major challenge to the political development of in both states.

Key words: Regionalism, Ukraine, South Korea, Region, Social Cleavage.